

در تیررس حادثه

۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۳ ساعت ۲۳:۵۰

یکی از خصوصیات اخلاقی قوام این بود که نسبت به همه کس بدبین بود و همه چیز را با عینک سوء ظن می‌نگریست و به همین جهت بود که در بدو زمامداری خود یک سازمان مخفی تشکیل داده بود و تا آخرین روز هم کسی از اسرار این سازمان آگاهی نیافت. وظیفه این سازمان مخفی کسب خبر و خرید اطلاعات بود و مخصوصاً در همه احزاب و جمعیت‌ها، این سازمان مخفی اشخاصی را خریده بود تا به نفع قوام جاسوسی کنند. قوام در یادداشت‌های خود اسم همه آنها را در لیست اسامی کسانی که از بودجه حزب دموکرات استفاده کرده‌اند، آورده است.

کتاب «خاطرات سیاسی قوام السلطنه» یکی از کتاب‌هایی است که انتشارات معین به تازگی آن را وارد بازار کتاب کرده است. این کتاب به کوشش غلامحسین میرزا صالح گردآوری شده است و علاوه بر خاطرات قوام مقدمه‌ای مفصل با عنوان نظری به یادداشت‌های قوام السلطنه دارد که در واقع شرحی است بر خاطرات و یادداشت‌های قوام.

نویسنده این مقدمه مفصل، در یک مجال ۷۰ صفحه‌ای تلاش کرده است شرحی جامع بر یادداشت‌های قوام بنویسد اما این شرح خالی از لطف توضیحات او درباره خود قوام، تاریخ نوشته‌ها، دلیل گردآوری یادداشت‌ها و نحوه چینش یادداشت‌ها و خاطرات در کتاب است و نویسنده توضیح نداده است که چرا خاطرات از کافتارادزه در تهران شروع می‌شود و به سقوط کابینه قوام می‌رسد و خاطرات تمام می‌شود. آیا منظور گردآورنده صرفاً دوران زمامداری قوام بوده یا اینکه خود قوام به همین چینش خاطراتش را گردآوری کرده است؟ به هر حال این کتاب اگر مقدمه مختصری درباره قوام السلطنه داشت به همراه مقدمه‌ای درباره خود خاطرات خواندنی‌تر می‌شد با این وجود شرح مبسوط اول کتاب نیز به اندازه خود خاطرات خواندنی و قابل تامل است.

**موضوعات تاریخی از نگاه قوام

علاوه بر مقدمه، این کتاب شامل بخش‌های زیر است:

کافتارادزه در تهران شرحی بر تهیه طرح تحریم مذاکرات نفت، شوروی و تجزیه آذربایجان که قوام به مصالح حکومت خودمختار پیشه‌وری می‌پردازد، تشکیل حکومت‌های خودمختار آذربایجان که یادداشت‌های قوام درباره کردستان آزاد و وقایع خراسان است، نخست‌وزیری صدر اشرف که به موضوعاتی چون ورود سید ضیاء الدین طباطبایی به ایران، شورای متحده مرکزی، امتناع دولت

شوروی از تخلیه خاک ایران می‌پردازد، مذاکرات وزرای خارجه دولت‌های آمریکا انگلیس و شوروی درباره ایران و شرح سیاست فرماندهی کل ارتش سرخ راجع به ایران، طرح تجزیه ایران، شکایت ایران علیه شوروی و اعلام حکومت جمهوری کردستان به وسیله قاضی محمد، شرح خاطره ملاقات با سفیر شوروی و ارسال تلگراف و نامه به سران کشورهای انگلستان و شوروی و آمریکا، بخش مظفر فیروز معاون سیاسی با زیر عنوان‌های آزادی احزاب، دکتر مصدق و تمدید دوره چهارم مجلس، عزیمت به مسکو، تغییر سفرای انگلیس و آمریکا در ایران، بخش اسرار مذاکرات مسکو با زیر عنوان‌های رفتار خشن استالین، مذاکره با استالین و مولوتف، تلگراف از مسکو به نایب نخست وزیر، ختم مذاکرات مسکو و صدور اعلامیه مشترک، بخش پایان دوره چهاردهم مجلس با زیر عنوان‌های توقیف سید ضیاء الدین، تعیین سادچیکف به سمت سفیر کبیر شوروی در ایران و تخلیه خاک ایران از ارتش سرخ، بخش مواد موافقتنامه قوام-سادچیکف با زیر عنوان‌های اسناد سیاسی مربوط به تخلیه قوای شوروی از ایران و تشکیل شرکت مختلط استخراج نفت شمال، بخش ورود پیشه وری به تهران با زیر عنوان‌های چگونگی ربودن کلید رمز پیشه وری، تصویبنامه هفت ماده‌ای مربوط به اختیارات دموکرات‌های آذربایجان، بخش نخست وزیر شدن پیشه وری با زیر عنوان‌های انتخاب دکتر جاوید به سمت استاندار آذربایجان، تشکیل حزب دمکرات ایران و توقیف و تبعید مورخ الدوله سپهر، بخش شرکت رهبران حزب توده در کابینه با زیر عنوان توطئه جنوب، بخش حوادث فارس با زیر عنوان‌های برکناری وزاری حزب توده از دولت، تشکیل اتحادیه سندیکای کارگران و شکست شورای متحده مرکزی کارگران، انتخابات دوره پانزدهم مجلس و تجدید نظر در قرارداد نفت جنوب، اعلام جرم بر ضد قوام و نطق مهم و سقوط کابینه عنوان مطالب این کتاب هستند.

منبع: غلامحسین میرزا صالح، «خاطرات سیاسی قوام السلطنه»، تهران: انتشارات معین، ۱۳۹۲

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۰۰۴۰/حادثه-تیررس/>